

Spoštovani Nužej Tolmaier! Dragi slavljeneč! Cenjeni sorodniki nagrajenca!
Dragi navzoči!

Dr. Joško Tischler in Nužej Tolmaier imata mnogo tega, kar ju razlikuje, mnogo pa imata tudi skupnega. Eden je študiral na dunajski univerzi matematiko in fiziko, drugi pa je absolviral univerzo življenja, deloma krutega življenja.

Nužjevi starši so bili izseljeni iz Žrelca, kjer je Joško Tischler pokopan. Nužej pa se je rodil v taborišču Frauenaurach pri Erlangenu na Bavarskem, leta 1942, pred osemdesetimi leti. Tem beguncem je pomagal tri leta pozneje Joško Tischler, ko se vračali na svoje domove, da jih tedanje domače oblasti in Britanci ne bi vrnil nazaj v Nemčijo.

Zanimivo je tudi, kaj je gospod Nužej Tolmaier doživel ob pogrebu Joška Tischlerja v Žrelcu, leta 1979. Citiram iz Nedelje:

»Nemški skrajneži so želeli preprečiti, da bi bil Joško Tischler pokopan v družinskem grobu na pokopališču v Žrelcu. To me je tako prizadelo, da sem rekel Francu Kattnigu in Janku Zerzerju, da je treba nekaj narediti v spomin na to veliko osebnost koroških Slovencev. Sam sem mislil bolj na obširno publikacijo, pa je od Kattniga prišla zamisel, da je treba po Tischlerju poimenovati nagrado.« Zahvala dipl. inž. Francu Kattnigu!

Nužej je bil torej prisoten pri rojstvu te nagrade pred 43-imi leti, danes jo pa več kot zaslužen – **sprejema**. ČESTITAMO! Prvi nagrajenec je bil Lajko Milisavljevič, legendarni dirigent in etnolog.

Vendar je Nužej Tolmaier dr. Tischlerja spoznal že mnogo prej, saj je tedanji predsednik Narodnega sveta po vsakem krajevnem sestanku na Radišah obiskal tudi Tolmaierjevo družino. Otrok Nužej, točno 40 let mlajši, je tedaj dobil od Tischlerja večkrat čokolado Bensdorp. Pozneje so sledili četrtki, ko je oče Tolmaier hodil na celovško tržnico. In kadar je bil hud mraz, se je mladi Nužej hodil gret k Tischlerjevi družini. Nužejev oče pa je ob četrtkih z dr. Tischlerjem obvezno popil kavo – doma ali pa pri Kostih. Nužej je spoznal in občudoval markantnega dr. Tischlerja torej že od zgodnje mladosti.

Spominjam se tudi dneva, ko je moj oče konec leta 1965, kot predsednik Narodnega sveta, prišel ves vesel domov in povedal mami, da je uspelo nastaviti Nužeja Tolmaierja polovično pri Narodnem svetu in polovično pri KKZ. Prejšnji tajnik Hanzi Gabriel se je namreč odločil, da gre na Dunaj študirat cerkveno glasbo in treba ga je bilo nadomestiti. Po kratkem službovanju Markija Hafnerja, očeta Fabjana Hafnerja, in Karla Smolleja, je Nužej prevzel službo pri obeh, pri Narodnem svetu in pri KKZ. Pred 47-imi leti!

Samo ob robu. Leta 1965 je bil nastavljen pri Našem tedniku tudi mladi pisatelj Florjan Lipuš, ki je na primer v obširnem članku poročal tudi o novi maši Jožeta Kopeiniga.

Tako je bil Nužej Tolmaier tudi formalno navezan na Narodni svet, ki ga je podpiral od vsega začetka. Veselil se je uspehov, boleli so ga pa tudi NEUSPEHI, kot recimo, da NAŠEGA

TEDNIKA ni več. Pomembno je tudi omeniti, da je bil **Janko** Tolmaier dolga leta odgovorni urednik Tednika in je zato stal večkrat pred sodnikom. Tudi **Nužej** kar štirikrat, ponavadi zaradi ovadb Heimatdiensta. Branil ga je pa vedno – in to zastoj – odvetnik Janko Tischler. Janko Tolmaier je leta 1965 kandidiral tudi pri deželnozborskih volitvah, saj je Narodni svet nastopil samostojno z Volilno skupnostjo. Glavni kandidat pa je bil »Črčej«, gospod Mirko Kumer. Dosegli so 4.272 glasov.

Kulturnik in politik Janko Tolmaier je pa bil aktiven tudi v Zvezi izseljencev, saj sem našel v Tedniku 29. julija 1965 njegovo poročilo o občnem zboru zveze izseljencev pri Miklavžu v Bilčovsu. Janko Tolmaier v tem članku ob dvajsetletnici vrnitve iz raznih taborišč ni pozabil omeniti tudi žalostnega trenutka, ko so tedanje oblasti 17. julija 1945 v Beljaku izseljence zadržale in jih hotele vrniti v Nemčijo. O trpljenju v taboriščih Janko Tolmaier pretresljivo ugotavlja: Želimo odboru, da bi mogel poživeti med izseljenci zavest, da je bilo trpljenje vseh, posebej tistih, ki so morali za narod dati celo svoje življenje, **da je bilo trpljenje tisto bogastvo, na katerem naj mi gradimo**, predvsem pa naša mladina, ki je naša prihodnost.« Kakšne globoke misli, kakšna modrost Janka Tolmaierja! V tem narodno zavednem okolju je torej odraščal Nužej.

Če pregledamo dolgo, neverjetno dolgo vrsto vseh dejavnosti Nužeja Tolmaierja, bi lahko rekli, da je živel več življenj. Zato ima tudi kot eden redkih, ali kot edini, tri lavdatorje za njegovih zadnjih skorajda 50 delovnih let! Nužej je živa enciklopedija, pozna ga Rož, Podjuna, Zilja! In tri doline so zato danes tudi navzoče! Ne smemo pa pozabiti Primorske! Zgoščeno bi lahko takole strnili njegova leta: Lahko je biti visok, ali težko je biti velik, ali pa: **BIL JE VSE**, kar je lahko bil.

In še ena značilnost. Če je Nužej naredil deset korakov, je imel deset idej. Ideje imajo sicer kar nekateri. Razlika je pa naslednja: **Nužej je te mnogoštevilne in inovativne ideje, o katerih bomo slišali pozneje več, tudi URESNIČIL!** Ena od zadnjih uresničenih pobud je bila publikacija TIHA ZEMLJA, zbirka najstarejših in novejših pesmi z Radiš in iz okolice. In ravno to pesem so ponesli v svet Dunajski simfoniki leta 2009, ki so TIHO ZEMLJO čudovito zaigrali v znameniti koncertni hiši na Dunaju, na prireditvi CHRISTMAS IN VIENNA.

Podobno, »Bil je vse, kar je lahko bil,« bi lahko rekli tudi za prof. Joška Tischlerja, ki je bil izredno aktiven, saj je bil pedagog, politik in profesor, bil je ustanovitelj in prvi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, ki ga je dvakrat vodil, in ki je bil izredno zaslužen za slovenski narod na Koroškem na mnogih različnih področjih. Lahko tudi trdimo, da je na določen način še vedno med nami!

Spoštovani!

Koroški Slovenci zvesto ohranjamo spomin na dr. Joška Tischlerja tudi s podeljevanjem nagrade, ki smo jo po njem poimenovali. V veliko čast mi je, da jo smem kot predsednik

Narodnega sveta koroških Slovencev skupno s predsednikom Krščanske kulturne zveze podeljevati zaslužnim osebam iz naših vrst.

Od leta 1989 dalje, ko je bila Tischlerjeva nagrada podeljena Slovenski gimnaziji, razpisujemo tudi govorniški natečaj za mladino. Namen tega je, da se mladi ljudje navadijo javnega nastopanja in se usposablajo za naloge, ki jih narodna skupnost pričakuje od svoje izobražene mladine. Tudi na ta način skušamo ohranjati spomin na Joška Tischlerja, ki ga imenujemo tudi »očeta Slovenske gimnazije«, tudi pri šolski mladini. Pri natečaju sodelujejo dijaki naših višjih izobraževalnih ustanov, kot so Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu, Dvojezična zvezna trgovska akademija v Celovcu in Višja šola za gospodarske poklice v Št. Petru. Te tri šole so za letošnje tekmovanje izbrale vsaka po dva učenca oz. dve učenki.

Zaključno tekmovanje govorniškega natečaja je bilo v ponedeljek, 17. januarja, 2022 tukaj v Tischlerjevi dvorani. Nastopili so naslednji kandidati:

Larisa Tomšič in Salina Hajdinjak Šumež, obe iz 2. letnika Višje šole za gospodarske poklice v Št. Petru;

Ana Ražen iz 1.B razreda Dvojezične zvezne trgovske akademije v Celovcu,

Jano Leitgeb iz 4.B razreda Dvojezične zvezne trgovske akademije v Celovcu,

Luka Dovžan Kukić in Noa Sabotnik, oba iz 8.B razreda Zvezne gimnazije in Zvezne realne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Vsem dijakom se zahvaljujem za sodelovanje in jim čestitam – saj ste s svojim nastopom naredili pomemben korak na vaši poti izobraževanja in krepitev samozavesti. Moja zahvala pa velja tudi vsem mentorjem in mentoricam, ki so dijake spremljali.

Žirija je odločila, da 1. nagrado prejme **Luka Dovžan Kukić iz 8.B razreda ZG in ZRG za Slovence v Celovcu** za svoj govor na temo:

Temeljita izobrazba je ključ do gospodarskega napredka – Ali to v današnjem času še velja, ali je bolj pomembno, da se hitro prilagajamo danim spremembam?

Lepo prosim zmagovalca, da nam zdaj predstavi svoj govor!

GOVOR: Luka Dovžan Kukić

2. nagrado prejme Noa Sabotnik iz 8.B razreda ZG in ZRG za Slovence v Celovcu.

3. nagrado prejme Jano Leitgeb, dijak 4.B razreda Dvojezične zvezne trgovske akademije v Celovcu.

Priznanje za sodelovanje in dobropis Mohorjeve knjigarne prejmejo: **Ana Ražen iz 1.B razreda Dvojezične zvezne trgovske akademije v Celovcu** ter **Larisa Tomšič in Salina Hajdinjak Šumež, obe iz 2. letnika Višje šole za gospodarske poklice v Št. Petru**

Vsem nagrajencem in sodelujočim – iskreno čestitamo!